

TÜRKİYE KOMÜNİST PARTİSİ

İŞTE TKP'NİN ÇÖZÜMÜ

#4

ENERJİ

**İnsanlığın ulaşmış olduğu bilimsel ve teknolojik gelişkinliğin,
zenginliğin asıl kaynağı emek ve emekçilerdir.**

**Ekmek kavgasını verirken yitirdiğimiz işçi kardeşlerimize ve
14 Ekim 2022 günü Amasra'da yaşanan maden cinayetinde
kaybettiğimiz maden işçisi kardeşlerimize saygılarımızla...**

İŞTE TKP'NİN ÇÖZÜMÜ

4- ENERJİ

Enerji, insanların doğumundan yaşamlarının sonuna kadar, motorların çalışmasından mekânların aydınlatılmasına, fabrikaların işlemeden evlerin ısınmasına, tarlaların sulanmasından buzdolaplarında gıdaların saklanmasına kadar pek çok boyutta hayati bir işleve sahip.

Türkiye'de yurttaşların enerjiden çok yüksek bedellerle faydalanabilmesi, buna karşılık kesintilerle karşılaşılması ve sektörde sürekli farklı boyutlarda krizler yaşanması büyük bir yönetim ve plânlama sorununa işaret ediyor. Türkiye'nin kalkınmasında şüphesiz cari dengesinin ve kritik sektörlerinin doğrudan ilişkili oluşu enerji sektörü önemli rol oynuyor.

Türkiye'de enerji alanındaki yönetim sorunu üç temel başlıkta derinleşmektedir. Bunlar; arz güvenliği, dışa bağımlılık ile özelleştirme ve piyasalaştırmadır.

Bu üç başlık iç içe geçmiş bir sorunlar yumağı oluşturmakta ve mevcut düzen içerisinde giderek büyüyen bir krize neden olmaktadır. TKP, bu sorunların üstesinden devletleştirme, plânlama ve toplumcu bir ekonomi yönetimi ile gelecektir.

ENERJİ HALKIN TEMEL HAKKI OLACAK

Enerji hakkı, piyasacı tezlerin aksine “enerji alıp-satma” özgürlüğünü değil “enerjiden faydalanma hakkını” ifade eder. Enerjiden faydalanmak tıpkı sağlık, eğitim, barınma gibi temel bir insan hakkıdır. Enerji politika-sının temelinde enerjinin tüm yurttaşlara yeterli ve çevreyle uyumlu bir şekilde sunulması yer almalıdır. Bu ilke kamusal bir hizmeti gerekli kılar.

Günümüz piyasa düzeninde enerji alanında neredeyse tüm üretim ve hizmet faaliyetleri serbest üretim şirketleri ve özel işletmeler tarafından sağlanmaktadır. Bu faaliyetleri gerçekleştiren özel şirketler toplum çıkarlarını ve çevresel kaygıları değil daha çok kâr elde etmeyi gözetmektedir. Bu koşullarda ise yurttaşlar için enerjiden faydalanmak hak olmaktan çıkmış, lükse dönüşmüştür.

- TKP iktidarında elektrik üretimi başta olmak üzere tüm enerji sektörlerinde merkezi plânlama hedef olarak benimsenecektir. Enerji talebi, üretimi ve enerji arz güvenliği kamu eliyle yönetilecektir.
- Enerjiden faydalanmak temel bir yurttaş hakkı olarak görülecek; okul, hastane gibi kamusal alanlarda, kamu işletmeleri ve üretim birimlerinde tamamen bedelsiz olarak sağlanacaktır.
- Tüm yurttaşların enerjiden bedelsiz olarak faydalanması hedeflenecektir.

ENERJİ ARZI VE ARZ GÜVENLİĞİ MERKEZİ OLARAK DEVLET TARAFINDAN SAĞLANACAK

Enerji arz güvenliğinin sağlanması, toplumun ihtiyaçlarının karşılanması için gerekli enerjinin kesintisiz ve kaliteli şekilde sağlanmasının garanti altına alınmasını ifade eder. Türkiye’de enerji sektöründeki özelleştirme ve piyasalaşma plânlamayı ve kaynak yönetimini imkânsız hale getirmiş, devletin arz güvenliğini sağlama görevi fiilen piyasaya terk edilmiştir.

Ülkemizde enerji üretiminin yaklaşık %75’i doğalgaz, petrol ve taşkömüründen gerçekleşmektedir, bu kaynaklarda doğalgazda %99, petrolde

%92, taşkömüründe %97 oranında dışa bağımlılık söz konusudur.

İthalat bağımlılığının yanında kaynak bağımlılığı da önemli bir sorun olarak öne çıkmaktadır. Linyit kaynakları da dahil edildiğinde Türkiye, birincil enerji arzında fosil kaynaklara %83,2 oranında bağımlıdır. Bu durum enerji sisteminin Türkiye'den bağımsız gelişen koşullardan, örneğin dünyada kaynak fiyatlarındaki dalgalanmalardan etkilenmesine ve enerji ihtiyacını karşılamak için yüksek bedeller ödemesine neden olmaktadır.

Özel sektöre terk edilmiş plânsız bir enerji sektörüne yüksek oranda dışa bağımlılık da eklendiğinde arz güvenliği içinden çıkılmaz bir soruna dönüşmektedir. Plânsız şekilde yapılan yatırımlar nedeniyle elektrik sektöründe yüksek bir kurulu güce ulaşılmış ancak bu kapasite verimli kullanılmadığından geçtiğimiz yıllarda büyük kesintiler yaşanmıştır. Talep tarafının plânlanmaması ve iletim kısıtları başta olmak üzere alt-yapı sorunları, üretim tesislerinde kullanılan ekipmanlarda dışa bağımlılık, üretim ve tüketimde bölgesel dengesizlik, gerçekçi olmayan talep tahminleri, kur riski ve dalgalanan fiyatlardan doğrudan etkilenme gibi sebepler yüzünden Türkiye mevcut kapasitesini verimli şekilde kullanamamakta, sahip olduğu potansiyeli değerlendirememektedir. Türkiye'de enerji arzında hala önemli bir kaynak olmaya devam eden taş kömürü madenciliği ise tamamen piyasanın eline terk edilmiş durumdadır. Maden alanlarının özelleştirilmesi, rödovans ve taşeron uygulamaları ile madencilik faaliyeti tamamen piyasanın eline terk edilmiş, maden emekçilerinin çalışma koşulları ve hayatları büyük bir risk altına girmiştir.

AKP, elektrik arz güvenliğini sağlamak için esas olarak yeni üretim tesisleri kurma yoluna gitmektedir. Ancak yaratılan yeni elektrik arzı da çoğunlukla ithal enerji kaynaklarına dayanmakta, fosil kaynaklı ve ithalata dayalı yüksek maliyetli yatırımlar yapılmakta, yap-işlet-sahip ol modeli ile işletilecek nükleer santral projelerine girilmektedir. Oluşan atıl kapasite özel şirketlerin ve serbest piyasa ekonomisinin kaynak kullanımında etkinliği sağlayacağı tezinin geçersizliğini kanıtlamakta, piyasa düzeninin ekonomik kaynakları nasıl israf ettiğini göstermektedir.

Elektrik arzında yaşanan israf ve plânsızlığın yanı sıra ısınmada birincil kaynak olarak kullanılan doğalgazın temininde yaşanan aksamalar veya

fiyat artışları doğrudan yurttaşları etkilemekte, kesinti ve zamlara neden olmaktadır.

Elektrik üretimi ve ısınma ile birlikte enerjinin yoğun kullanıldığı ulaştırma sektöründe karayolu taşımacılığına olan yüksek bağımlılık, deniz ve demiryolu taşımacılığı altyapısına yatırım yapılmaması ülkemizi petrol fiyatlarına karşı da kırılgan hale getirmektedir.

Ülkemizde, özellikle AKP'li yıllarda plânsız şekilde gelişen sanayi ve büyüyen inşaat sektörü nedeniyle çimento üretimi artmakta, ark ocakları benzeri yüksek enerji tüketen tesisler yoğun olarak kullanılmaktadır. Sanayi yatırımları da tıpkı diğer sektörlerde olduğu gibi bütüncül bir plânlamadan uzak ve kâr odaklı ilerlediğinden kurulacak tesislerin yarattıkları katma değere göre yoğun enerji tüketimlerine dikkat edilmemekte, eski ve verimsiz teknolojilerin ucuz olduğu için kullanımına devam edilmekte, yenileme yatırımları yapılmamaktadır. Enerji girdi maliyetleri kontrol altında tutulamadığından Türkiye sanayisi de kırılgan duruma gelmektedir.

Türkiye'nin enerji krizi değil, çok yönlü bir yönetim krizi vardır.

- TKP iktidarında bu yönetim krizi son bulacak, enerji sistemi kâr hırsıyla dolu piyasa düzeninden çıkartılarak toplumun çıkarlarını gözetken kamucu bir anlayışla yeniden oluşturulacaktır.
- Yerli ve yenilenebilir kaynakların payı plânlı şekilde yükseltilecek ve enerji talebi de plânlanarak tüm enerji sektörü yeniden yapılandırılacaktır.
- Plânlı bir enerji sektörünün oluşması ve verimli şekilde çalışması için elektrik, doğalgaz ve petrol sektörlerinde üretim, iletim, dağıtım ve ticaret faaliyetlerinin entegre yapılar içerisinde örgütlenmesi sağlanacaktır.
- Enerji arz, üretim, iletim, dağıtım ve ticaret faaliyetlerinde tüm piyasa mekanizmaları dağıtılacak, kamu işletmeciliği ve plânlamaya geçiş için gerekli kurumsal yapı hızla inşa edilecektir.

- Elektrik üretimi, iletimi ve dağıtımı başta olmak üzere enerji ve tabii kaynakların tüm alanlarında arz ve talebi yönetmek üzere merkezi bir plânlama ile hareket edilecektir.
- Elektrik, petrol ve doğalgaz alanlarında üretim, iletim, dağıtım, bakım faaliyetlerini yürütecek, teknoloji transferi, ar-ge ve yerleştirme alanlarında öncülük edecek entegre devlet kurumları oluşturulacaktır.
- TKP, Türkiye’de bu kurumsal yapı için gerekli insan kaynağının varlığına ve liyakatine güvenmektedir.

Türkiye’nin kısa, orta ve uzun vadeli hedefleri için enerji alanında gerekli insan kaynağının yetiştirilmesi için hızla adım atılacaktır. Teknik ve mühendislik eğitiminin yanı sıra enerji ile bütünleşik uluslararası ilişkiler, hukuk, iktisat gibi alanlarda eğitim programları oluşturulacak, plâncılar yetiştirilecektir.

- Hizmet alımı ve taşeronlaşma son bulacak, güvenceli çalışma ve kurumsal hafızanın yeniden inşası sağlanacaktır. Enerji çalışanları ve madencilerin insanlık onuruna yakışan, sağlıklı ve güvenli şartlarda çalışmaları sağlanacaktır.
- Madencilikte gelinmiş olunan tüm bilimsel ve teknolojik olanaklar maden emekçilerinin çalışma koşullarının iyileştirilmesi ve yaşamlarının güvence altına alınması için seferber edilecektir.

ENERJİ ARZINDA DIŞA BAĞIMLILIK AZALACAK,

BAĞIMLILIĞIN TAMAMEN ORTADAN

KALDIRILMASI HEDEFLENECEK

Enerji kaynaklarında dışa bağımlılık, fosil kaynaklar açısından çevre ülkeler kadar zengin olmayan ülkemizde uzun yıllardır üstesinden gelinemeyen bir sorun olagelmıştır. İthal kaynaklara bağımlılık enerji talebi ile orantılı olarak artmaktadır. Hükümetler dışa bağımlılığın önüne piyasa mekanizmaları ile geçmeye çalışmış, fahiş alım garantileri, destek-

ler ve devlet arazilerinin bedelsiz tahsis edilmesi gibi enerji şirketlerine yüksek kâr sağlayan modeller benimsenmiştir. Neticede dışa bağımlılık artmış, yenilenebilir enerji santrallerine gerçekçi olmayan fahiş ödemeler yapılmış, Rusya'ya bağımlılığı artıracak bir nükleer santral projesi geliştirilmiştir.

Dışa bağımlılığın ithal kaynaklar dışında diğer bir ayağını da teknoloji ve ekipman oluşturmaktadır. Santrallerde kullanılacak ekipman ve bu ekipmanların üretileceği teknolojinin çok sınırlı bir kısmı yerleştirilmiş durumdadır. Yerli olarak üretilebilecek ekipmanların bir kısmı ise santral kurucularının finansman bulduğu yabancı ülkelerdeki üreticileri tercih etmeye zorlanmaları nedeniyle geliştirilememektedir.

Öte yandan, enerji ithalatı cari açığın en büyük ve önemli kalemidir. Rusya başta olmak üzere az sayıda ülkeye kaynak bazında yüksek bağımlılık söz konusudur.

Dışa bağımlılığın son bulması için şüphesiz büyük bir dönüşüm ve yeniden yapılanma gerekecektir. Bu dönüşüm sürecinde de ülkemizin enerji ihtiyacı yüksek olacaktır.

- TKP iktidarında enerji ihtiyacının karşılanmasında dışa bağımlılığın önce yönetilebilir duruma getirilmesi ve Türkiye'nin kırılganlıktan kurtulması ardından bağımlılığın hızla azaltılması ve nihayet son bulması için adımlar atılacaktır.
- Öncelikle, mevcut uluslararası anlaşmalar gözden geçirilecek, doğal gaz giriş kapasitesi ve doğalgaz ticareti yapılan ülkelerin sayısı artırılabilecektir. Böylelikle ülke, kaynak ve güzergah çeşitliliği sağlanacaktır. Depolama kapasitesi artırılacak, talep artışlarında spot piyasadaki fiyat dengesizliklerine karşı kırılganlık azaltılacaktır.
- Hidrolik kaynakların verimli kullanılması için tarım, gıda, çevre, orman gibi başlıkları da kapsayacak şekilde bütüncül havza plânları yapılacak, yüksek alım garantilerine dayanılarak yapılan plânsız HES'lerden zarar görmüş havzaların rehabilitasyonu sağlanacaktır.

- Ulaştırma, gıda, sanayi gibi enerji sektörünü kesen başlıklarda bütünleşik yapılacak plânlama ile karayolu taşımacılığının payı azaltılacak demiryolu ve denizyolu taşımacılığının payı artırılabacaktır. Sanayi tesislerinde yenileme, kojenerasyon ve trijenerasyon yatırımları yapılacak verimliliği artırıcı uygulamalar ile elektrik tüketimi düşürülecektir.
- Mevcut yenilenebilir enerji potansiyeli kullanılarak Türkiye'nin enerji portföyünde ithal ve fosil yakıtların ağırlığı azaltılacak, yerli ve yenilenebilir kaynakların payı artırılabacaktır.

ENERJİ SEKTÖRÜ TAMAMEN DEVLETLEŞTİRİLECEK

Cumhuriyetin kuruluşundan bu yana devlet eliyle gerçekleştirilen enerji sektörüne dönük tüm yatırım ve faaliyetler 1980'li yıllarla birlikte ABD ve Avrupa Birliği (AB) başta olmak üzere emperyalizmin de dayatmaları ile adım adım piyasaya açılmıştır. Enerji sektörünün piyasalaştırılması kapsamında elektrik, doğalgaz, petrol gibi sektörlerde üretim, dağıtım, satış, depolama, bakım gibi faaliyetler önce ayrıştırılmış ve sonrasında da ayrı ayrı özelleştirilmiştir. AB ile entegrasyon süreci doğrultusunda AB elektrik direktifini esas alarak Elektrik Piyasası Kanunu hazırlanmıştır. 2000'li yılların başında hızlanan özelleştirme uygulamaları ve çıkarılan kanunlar neticesinde enerjide özel sektörün payı giderek artmış, piyasalaşma hızlanmıştır.

Özelleştirme ve piyasalaşmanın maliyeti nihai tüketici faturalarına yansıyanın çok ötesindedir. Nihai değer aktarımı emekçilerden olmakla birlikte bu yeni piyasalaşan alanlarda, en kuvvetli şekilde de enerjide bir tür sermaye içi değer aktarımı olduğunu söylemek mümkündür. Son dönemde çarpıcı bir şekilde gözleendiği üzere tüm fiyatları yukarı çeken, genel fiyat düzeyini artıran bir etki söz konusudur.

Bugün yurttaşların günlük yaşantısında sırtlarındaki en büyük yüklerden birini oluşturan faturalar bu uygulamaların sonucunda en az 3-4 şirketin kârını garanti eder hale gelmiştir. Patronların kârını kısmak istemeyen hükümet sübvansiyon adı altında enerji şirketlerinin kârlarını garanti altına almakta, bunun için gerekli finansmanı Elektrik Üretim A.Ş. (EÜAŞ) ve BOTAŞ kamu kurumlarını zarar ettirerek, kamu adına hukuksuz

biçimde vergilerden feragat ederek ve fahiş zamlar yaparak bulmaktadır. Neticede halkın cebinden bir avuç enerji patronunun kârı finanse edilmektedir.

Enerji alanındaki özelleştirme ve piyasalaştırma süreci kaçınılmaz olarak bir tekelleşme sürecini beraberinde getirmiştir. Elektrik sektöründe üretim, dağıtım, bakım, perakende satış hatta sayaç okuma gibi hizmetler ayrı ayrı özelleştirilmiştir. Elektrik üretiminde kamunun payı %20'lere kadar gerilemiştir. Üretim sürecinin hiçbir yerinde dahli olmayan araçlar dahi elektrik ticaretinden kâr eder hale gelmiştir.

Doğalgaz sektöründe de faaliyetler özel şirketlerce yürütülmekte, sistemde kâr marjını sabit tutmak için BOTAŞ yurtdışından aldığı gazı şirketlere ucuza vermekte, böylece kamu kaynakları şirketlerin kârlarını garanti etmek için harcanmaktadır. BOTAŞ, bütçesini doğalgazın yurtdışlar tarafından daha ucuza tüketilmesi için değil enerji tekellerinin kârını garanti altında tutmak için kullanmaktadır.

Tekelleşmenin en belirgin örneği ise 2006'da skandal bir özelleştirme ile Koç Holding'e satılan TÜPRAŞ'ta izlenebilmektedir. Koç Holding rafinericilikte TÜPRAŞ eliyle uzun yıllar tekel olmuştur ve halen daha petrol ithalatında en büyük paya sahiptir. 1994 ve 2001'de döviz kurundaki yükselişlerde TÜPRAŞ ve PETKİM'in kamunun elinde olması girdi maliyetlerinin kontrol altında tutulmasını ve bugünkü gibi fiyat patlamaları olmasını engellemiştir. Ancak bugün, TÜPRAŞ ve PETKİM gibi kamu işletmeleri patronlara peşkeş çekildiğinden girdi maliyetlerini kontrol etmek bir tarafa petrol şirketlerinin kâr hırsları hayat pahalılığını artırıcı bir etkiye sahip olmuştur.

Enerji sektöründe yapılan özelleştirmeler verimliliğin artacağı, maliyetlerin düşeceği, kayıp/kaçak oranının azalacağı ve rekabet sonucu tüketici fiyatlarının düşeceği gibi argümanlarla halka yutturulmaya çalışılmıştır. Neticede, bugün enerji şirketleri piyasa mekanizmalarının yanı sıra doğrudan devlet eliyle uygulanan teşvikler, sübvansiyonlar, ertelemeler, aflar, borçların yeniden yapılandırılması gibi uygulamalarla ayakta tutulmaktadır. Açıkça görülmektedir ki, özelleştirilmiş ve piyasalaşmış enerji sektörü plânsız ve yüksek maliyetler ile çalışmakta, çevre fela-

ketlerine yol açmakta, halka yoksulluk ve yoksunluktan başka bir şey sunmamaktadır.

- TKP iktidarında enerji alanında atılacak ilk adım şüphesiz devletleş-tirme olacaktır. Şirketlere gülünç fiyatlara satılan rafineriler, üretim ve dağıtım tesisleri TKP iktidarının ilk günlerinde kamunun uğradığı zarar ve özelleştirmelerdeki usulsüzlükler ortaya konularak devlet-leştirilecek ve kamu yararı gözetilerek işletilecektir.
- Enerji, talep tarafı dahil merkezi plânlamanın önemli bileşenlerinden birisi olacak diğer sektörlerdeki devletleş-tirme uygulamaları ile bir-likte toplum çıkarına uygun şekilde enerji arz ve talebi yönetilecek, büyük yağma, israf ve çevresel zararlara yol açan tüm uygulamalara son verilecektir.
- Enerji kaynakları başta olmak üzere doğal kaynakların aranması, çıkartılması, işlenmesi ile ilgili tüm faaliyetler devlet kuruluşla-rınca yürütülecektir. Yabancı şirketler ve enerji tekellerine verilen arama ve işletme izinleri iptal edilecek, faaliyetler esnasında elde ettikleri jeokimya, jeolojik, jeofizik, sondaj, potansiyel ölçümleri ve üretim çalışmalarına vb. ilişkin her türlü veri devletleştirilecek ve merkezileştirilecektir.
- Başta doğalgaz ve kömür santralleri ile petrokimya tesisleri olmak üzere enerji sektöründe kullanılan ortak ekipmanlar yerleş-tirmede hedef ürün olarak belirlenecektir. Hedef ürünlerin tasarımı, üretimi, kurulumu ve bakımı konusunda liderlik edecek bir devlet kuruluşu kurulacaktır.

ENERJİ SORUNUNU ÇÖZECEĞİZ!

Türkiye’de bugün kişi başı enerji tüketimi OECD ülkeleri ortalamasının yarısından azdır. Kalkınmış bir Türkiye’nin enerji tüketiminin ise bugün-den çok daha fazla olacağı açıktır. Bununla birlikte TKP toplumsal ihtiyaç odaklı bir ekonomik yapıda enerji talebinin düşürülmesini mümkün kıla-cak bir dizi adımı da atacaktır:

- Sanayi alanında gerçekleştirilecek sanayi üretim kompozisyonu,

özellikle enerji tüketimi yüksek sektörlerin (demir-çelik, çimento vb) ihracatının sınırlandırılması, kömür ve elektrik olmak üzere, enerji talebinde kısa sürede hatırı sayılır bir tasarruf sağlamasını mümkün kılacaktır.

- Orta vadede enerji tüketimi yüksek sanayi sektörlerinde, yeşil hidrojen kullanımı vb yeni teknolojilerin adaptasyonu ile hem enerji tasarrufu hem de ithal kaynak bağımlılığını azaltmak mümkün olacaktır.
- Sanayinin kompozisyonu ve coğrafi dağılımındaki değişimle birlikte yük taşımacılığında azalma olacaktır. Aynı zamanda karayolu yerine demiryolu ve deniz yolunun kullanımının artması, aynı yükün çok daha az enerji sarf ederek taşınmasını mümkün kılacaktır.
- Elektrik ihtiyacının sürekli yeni elektrik arzı ile karşılanması yerine üretkenliğe ve rehabilitasyona yatırım yapılarak mevcut tesislerin verimi artırılacak, iletim ve dağıtım altyapısı iyileştirilecek ve tasarruf uygulamaları teşvik edilecektir.
- Konut tüketiminde ihtiyaç ve arzın plânlanması esas alınacak, inşaat sektöründe enerji tasarrufu temelli uygulamalar zorunlu hale getirilecektir. Sanayide yenileme yatırımları ve üretkenliği artırıcı uygulamalar ile elektrik tüketimi düşürülecektir.
- Lojistik sektöründe karayolu taşımacılığının payı azaltılacak, kent için ulaşımında toplu taşıtların kullanımının yaygınlaşması için toplu taşıma altyapısı geliştirilecektir.
- Elektrik üretim süreçlerinde ortaya çıkan atık ısıdan faydalanılabilmesi için bölgesel ısınma, tarım ve tesislerin iç tüketimleri başta olmak üzere kojenerasyon ve trijenerasyon uygulamalarına yatırım yapılacaktır.
- TKP, kapitalizm sürdüğü sürece hiçbir enerji kaynağının kullanımının tam anlamıyla temiz ve sürdürülebilir olmadığını altını çizmektedir. Uluslararası sermayenin, güncel krizinden çıkışı için iklim değişikliğiyle mücadele adı altında geliştirdiği Yeni Yeşil Düzen, Yeşil Muta-

bakat gibi piyasa araçlarını önceleyen ve teşvik eden yeni sömürü programları kabul edilmeyecek, çevre felaketlerini durdurulmasında plânlama ve kamu denetimini esas alan merkezi bir eylem plâni devlet eliyle hayata geçirilecektir.

- Yerli ve yenilenebilir kaynaklar kârlılık baskısından kurtarılacak, toplumun ihtiyaçları ve çıkarları doğrultusunda çevre ve gelecek nesiller gözetilerek enerji portföyüne dahil edilecektir.
- Suyla ilgili tüm faaliyetler kamusal hizmet olarak tanımlanacak, su toplumsal bir değer olarak kabul edilecek ve suyun metalaştırılmasının önüne geçilecektir.